

***‘Bijstandsuitkering overbodig maken:
hoe gaan we anders om met werk en inkomen in Zutphen?’***

***Opbrengsten en aanbevelingen aan de gemeente Zutphen en Het Plein naar
aanleiding van twee onderzoeksbijeenkomsten georganiseerd door KeerpuntLab***

Zutphen, 2 april 2015

Inhoud

Inleiding	3
Aanleiding	3
Vraag en werkwijze	3
Doel van dit verslag en de aanbevelingen	3
Situatieschets en verschillende perspectieven	4
Historie bijstand – feiten en cijfers	4
Het huidige systeem onder druk	4
Perspectief 1	4
Perspectief 2	5
Samenvatting bijeenkomsten en conclusies	7
Samenvatting bijeenkomsten	7
Conclusies	7
Marginale zelfstandige	7
Aanbevelingen	9
Basisinkomen	9
Discussie voortzetten rondom het herwaarderen van werk	9
Meer inzetten op kwaliteiten van mensen en vraag & aanbod bij elkaar brengen	9
Een ‘ondernemershuis Zutphen’ (met digitaal platform)	9
Ondernemen vanuit de BBZ als ‘marginale zelfstandige’	10
Loonkostensubsidie biedt (financiële) mogelijkheden	10
Op wijkniveau meer faciliteren	10
Verminderen van regels m.b.t. zelfvoorzienend bouwen en telen	11
 Bijlage 1: Verslag bijeenkomst 20 november 2014	12
Bijlage 2: Verslag bijeenkomst 15 januari 2015	15
Bijlage 3: Namen van alle betrokkenen	19
Bijlage 4: Verhalen van ondernemende Zutphenaren	20

Inleiding

Aanleiding

In het voorjaar van 2014 kwam Susanna - ondernemend bijstandsgerechtigde - bij Dorien Bogerd met haar verhaal en de dringende oproep te kijken of er aan de huidige situatie iets veranderd kon worden: 'Het lijkt wel of bijstandsregels gemaakt zijn om fraude te voorkomen in plaats van om te stimuleren om weer aan het werk te gaan. Ik wil en kan werken als zelfstandige, maar dat mag niet omdat het te weinig inkomsten oplevert. Nu ben ik verplicht om schoonmaakwerk te doen. Iets wat mij totaal niet past: niet aansluit bij mijn kwaliteiten, geen voldoening geeft maar juist alle energie weg neemt. Bovendien verdien ik ook hiermee veel te weinig om van rond te komen.'

Dit verhaal staat niet op zichzelf. Er zijn meer voorbeelden van mensen met een bijstandsuitkering die zich gevangen voelen door het systeem. De problemen waar men tegenaan loopt zijn divers: betaalde opdrachten als ZZP'er mogen niet aangenomen worden, parttime werk levert geen hogere inkomsten op en dat demotiveert, zelf betalen voor een opleiding wordt beboet, een opleiding van 500 euro met baangarantie wordt niet vergoed, gemotiveerd vrijwilligerswerk dat de kans op werk aanzienlijk vergroot wordt afgewezen, verzoeken om vrijwilligerswerk te doen worden afgewezen - ook als het werk een maatschappelijke functie heeft.

Vraag en werkwijze

'In je levensonderhoud kunnen voorzien, en zinvol werk doen dat bij je past. Niet je hand hoeven ophouden en knel zitten door ingewikkelde regels, maar ondernemend kunnen zijn en voor je medemens het goede kunnen doen. Dat moet mogelijk zijn, voor iedereen. Laten we beginnen bij Zutphen. Hoe bereiken we dit in onze gemeente?' Dit was de oproep voor de bijeenkomst die KeerpuntLab op 20 november in Eetlust organiseerde met de titel 'Bijstandsuitkering overbodig maken – hoe gaan we anders om met werk en inkomen?' Eén van de activiteiten van KeerpuntLab is namelijk het creëren van een vrije onderzoeksruimte waarin we gezamenlijk een actueel maatschappelijk vraagstuk onder de loep nemen. Het verder brengen van dat vraagstuk moet bijdragen aan een betere, gezonde maatschappij. De 'eigenaren van het vraagstuk' nemen daarbij een belangrijke plaats in en denken mee. In dit geval onder andere bijstandsgerechtigden die vanuit hun kwaliteiten willen ondernemen in en voor de samenleving in Zutphen en die daarbij tegen allerlei regelgeving aanlopen. Bij het onderzoeken maken we gebruik van (inter)visie, creativiteit en (ervarings)deskundigheid. Ons streven is geen wetenschappelijk onderzoek te houden noch te pretenderen een kant-en-klaar-oplossing te bieden, maar juist buiten de bestaande structuren te denken en alle betrokkenen de mogelijkheid geven hun kennis en ervaring te delen. Ieders inbreng is daarbij waardevol.

Doel van dit verslag en de aanbevelingen

Dit verslag is de opbrengst van een onderzoek waaraan velen hebben meegewerkt. Het meedenken over hoe het anders kan wordt als inspirerend en zinvol ervaren. Maar voor een verandering in beleid, regels en daarmee praktijk dient het een vervolg te krijgen bij de verantwoordelijke organisaties. Vandaar dat KeerpuntLab de opbrengst overdraagt aan de gemeente Zutphen en Het Plein in de hoop en het vertrouwen dat deze eerste aanzet een voortzetting krijgt in het anders omgaan met werk en inkomen. En dat daarbij een vruchtbare samenwerking tot stand komt met burgerinitiatieven zoals de werkgroep basisinkomen. Laten we dit als kans zien. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat mensen met een bijstandsuitkering die iets zinvol voor de maatschappij willen ondernemen - betaald of onbetaald - dat ook kunnen. Na een situatieschets en samenvatting van de bijeenkomsten, vindt u de aanbevelingen die daaruit voort zijn gekomen. De verslagen van de beide bijeenkomsten zijn als bijlage bijgevoegd, net als een namenlijst van iedereen die heeft meegedacht en enkele persoonlijke verhalen van ondernemende Zutphenaren die er veel aan doen om uit de bijstandsuitkering te komen. De verhalen zijn toegevoegd omdat wij geloven dat echte oplossingen daar ontstaan waar de persoonlijke ervaringen en algemene regelgeving voortdurend aan elkaar getoetst worden.

Dorien Bogerd en Bart Keer
KeerpuntLab

Situatieschets en verschillende perspectieven

Historie bijstand – feiten en cijfers

Na de Tweede Wereldoorlog kreeg het sociale voorzieningenstelsel in Nederland steeds meer vorm door de invoering van een aantal wetten. In 1963 werd de ABW (Algemene bijstandswet) aangenomen om mensen zonder inkomen of met te weinig inkomen om van te leven een bestaansminimum te garanderen.

Tussen 1996 en 2004 is de wet 61 keer gewijzigd tot hij in 2004 vervangen werd door de WWB (Wet Werk en Bijstand). Vanaf dat moment lag de nadruk op het weer aan het werk helpen van mensen met een bijstandsuitkering en ook werd de uitvoering verlegd van de overheid naar de gemeente. Achterliggende gedachte was dat de uitstroom beter bevorderd kon worden door zowel figuurlijk als letterlijk dichter bij de mensen te staan.

Met ingang van 2015 is de WWB samen gegaan met een aantal ander wetten waaronder de WSW (Wet Sociale Werkvoorziening) en vervangen door de Participatiewet. Het voornaamste doel van deze wet is om iedereen naar vermogen te laten bijdragen aan de maatschappij.

De laatste paar jaren is, met name door de economische situatie, het aantal uitkeringsgerechtigden gestegen. Op 1 januari 2014 bedroeg het totaal aantal bijstandsgerechtigden in de gemeente Zutphen 1348.

Tabel 105. Uitkeringsgerechtigden binnen de gemeente Zutphen op 1 januari.

Soort uitkering	2011	2012	2013	2014
Bijstandsuitkering via de gemeente (WWB, IOAZ en IOAW)	1.113	1.104	1.169	1.348
Werkloosheidsuitkering	844	703	1.106	1.483
Arbeidsongeschiktheidsuitkering (WAO/WIA, WAZ, Wajong)	3.232	3.232	3.234	3.254
Totaal	5.189	5.039	5.509	6.085
In % van de potentiële beroepsbevolking (20-64 jaar)	18,3%	17,9%	19,7%	22,0%

Bron: U.W.V.

Het huidige systeem onder druk

In Nederland is de zorg voor mensen die niet in hun eigen onderhoud kunnen voorzien een taak van de overheid. Ons huidige sociale stelsel is gebaseerd op het principe dat werkende mensen bijdragen in de zorgkosten, uitgaande van het idee dat er altijd meer mensen zijn die geld verdienen dan die geld nodig hebben. Daarbij wordt uitgegaan van een economie die is gebaseerd op het creëren van schulden (elke lening moet met rente worden terugbetaald dus moet er steeds maar meer winst worden gemaakt). De economie moet dus steeds maar groeien om ons stelsel overeind te houden en die groei stagneert nu. Vele bedrijven gaan over de kop. In combinatie met een daling van de bevolkingsgroei en een toenemende groep ouderen doen steeds meer mensen een beroep op het zorgstelsel tegenover een afnemend aantal werkenden. De druk op het systeem neemt daarom steeds meer toe en veel mensen beseffen dat de huidige problemen van werkloosheid, maar ook sociale verarming, financiële crises en dergelijke, vragen om een andere koers. Daar wordt door de overheid ook naar gezocht, getuige de vele wetswijzigingen afgelopen decennia en het verleggen van steeds meer verantwoordelijkheden naar de gemeente in de hoop dat zij wel kunnen waar de overheid tot nu toe niet in slaagde.

Perspectief 1

Bij het ontwikkelen van de wetten na de Tweede Wereldoorlog dacht men dat de bevolking zou blijven groeien en dus de economie (afname van goederen en diensten) ook. Maar landbouwgronden en grondstoffen blijken niet onuitputtelijk waardoor ook de bevolkingsgroei een einde kent. Daarnaast spelen nog meer factoren een rol, zoals toenemend bewustzijn over de negatieve kanten van de consumeer- en wegwerpmaatschappij met een omgekeerde (re)actie als gevolg. En onze persoonlijke ontwikkeling waardoor we veel meer dan vroeger bezig zijn met een zinvolle dagbesteding in plaats van keihard werken

voor een bestaan. Ook is er het sociale stelsel zelf dat maakt dat er geen noodzaak meer is om veel kinderen te krijgen voor een oude dagvoorziening waardoor de bevolkingsgroei sterk is afgenomen. Zo is de situatie ontstaan dat er steeds minder mensen werken die van hun inkomen een groter deel moeten afstaan aan degenen die niet werken. Er komt een kritiek punt; ofwel deze lasten zijn niet meer te dragen, ofwel de afdracht is onvoldoende voor de rest van de mensen om van te leven. Als we echter het aardoppervlak, voedsel en andere producten eerlijk beheren en verdelen is er meer dan genoeg voor iedereen. Bovendien kunnen technologische ontwikkelingen de mens bepaalde werkzaamheden verder uit handen nemen. Dat vraagt dan wel een andere, meer duurzame organisatie van de economie. Eén die niet draait om geld, maar om het (kunnen) voorzien in ieders behoeften.

Op dit moment werken ruim een miljoen mensen in Nederland als ambtenaar waarbij het overgrote deel zich bezig houdt met het opstellen van regels en het controleren of die regels wel nageleefd worden. Daarbij is de wetgeving inmiddels zo gecompliceerd dat waarschijnlijk niemand weet wat er allemaal vastgelegd is. Stel dat we besluiten om alles veel simpeler te organiseren, om geld en regelgeving echt ondergeschikt te maken aan het behalen van sociale en duurzame doelen, daarbij alle benodigde middelen eerlijk verdelen onder alle Nederlanders en de bijbehorende werkzaamheden verdelen onder de mensen die kunnen werken, wat zou ons land er dan anders uitzien.

Perspectief 2

Bart Keer vroeg de deelnemers in zijn inleiding op 15 januari even helemaal out of the box mee te kijken naar het vraagstuk van werk en inkomen.

In het verre verleden was de mens helemaal zelfvoorzienend, hij verrichtte alle nodige werkzaamheden voor het bestaan zelf. Hij was één met natuur, opgenomen in het ecosysteem. Hij leidde een cyclisch bestaan, kende geen vooruitgang en leefde als het ware onschuldig, in het 'paradijs.'

Vanaf de stichting van de eerste steden kwam de mens los uit het ecosysteem, verrichtte niet meer alle werkzaamheden zelf. Mensen werden wederzijds afhankelijk en we zien het begin van specialisatie. De mens brak uit het cyclisch bestaan. Daarmee begon de vooruitgang, maar ontstonden ook tekorten en overschotten, die ongelijk verdeeld werden¹.

De specialisatie en daarmee het aantal dienstverlenende, zingevende en creatieve beroepen neemt in de moderne geschiedenis steeds maar toe. Nog tot rond 1800 (of iets daarna) echter hadden vrije kunstenaars er vaak een 'echt' beroep naast en/of beoefenden tegelijk een ambacht. Kunstenaars aan vorstenhoven waren vaak ook diplomaat, de dichter Novalis was ingenieur, Goethe was minister, de schrijver Schiller was legerarts. Pas in de 19^e eeuw zien we de verschillende kunsten op eigen benen staan en ontstaan ook beroepsrichtingen als de psychoanalyse.

Nu, in een stad als Zutphen, kennen we vele 'ondernemers in zingeving', specialisten in kunst/ innovatie/ organisatieadvies/ persoonlijke ontwikkeling/ zingeving, die hun kwaliteiten willen aanbieden voor geld. Maar het blijkt voor velen moeilijk hiervan te leven. Dat roept de vraag op: *'Hoe verhouden zich de verschillende werkzaamheden tot elkaar en welk soort geld/ beloning hoort daarbij? En ook: op welke maatschappelijke gebieden speelt dat werk zich af?'*

Het volgende (aan de antroposofie ontleende) maatschappijbeeld kan ons daarbij helpen:

De mens is actief op 3 levensgebieden, die hij zelf vorm geeft:

Het economisch leven, het rechtsleven/overheid en het culturele/religieuze leven.

Als we de drie idealen van de Franse revolutie bekijken, kunnen we ons de vraag stellen, op welk van die drie gebieden ze gezond werken. Dan kan je komen tot het volgende:

Cultureel leven: Vrijheid (ontwikkeling, innovatie, vernieuwing)

Rechtsleven: Gelijkheid (regels, afspraken, omgangsvormen)

Economisch leven: Broederschap (uitvoeren, produceren, kopen en verkopen)

Je zou dan de vraag kunnen stellen:

- Welk landschap van werkzaamheden heeft de specialisatie opgeleverd en welke werkzaamheden spelen zich op welk levensgebied af?

Dat is een stevig onderzoek op zich. Wel is het mogelijk de al genoemde beroepsrichtingen te

¹ Zie het boek 'De economie van goed en kwaad' van Tomas Sedlacek

onderscheiden die zich op het vlak van het culturele leven bevinden, zoals alles wat met kunst, innovatie, persoonlijk ontwikkeling en zingeving te maken heeft. Ook zijn er werkzaamheden die zich duidelijk op het vlak van het rechtsleven afspelen, zoals politie en justitie, de hele overheid en politiek. En er zijn beroepen waarin overduidelijk iets geproduceerd wordt met als doel om dat te verkopen.

Maar dan ontstaat de verwarring, want 'kunst' of 'coaching bij persoonlijke ontwikkeling' wordt tegenwoordig ook gezien als een product dat verkocht moet worden, en allerlei overheidstaken zijn geprivatiseerd en moeten geld opleveren. Dat roept een tweede vraag op:

- Welk soort geld (omgang met geld) is op welk levensgebied passend, m.a.w. is het wel passend dat met kunst, zingeving en vernieuwing geld moet worden verdiend in een vrije markt?

Op elk van de drie levensgebieden lijkt een ander soort geld passend te zijn:

Cultureel leven: Schenkgeld (in vrijheid gegeven, er staat geen garantie tegenover)

Rechtsleven: Leengeld (afspraak, in vertrouwen overeengekomen, met garantie)

Economisch leven: Koopgeld (voor wat hoort wat, geld tegenover product)

Daaruit komt een slotvraag (of eigenlijk startvraag) voort:

Zou niet ieder mens (net als iedere organisatie of bedrijf), om gezond te kunnen leven en voor zijn omgeving wat te kunnen betekenen, op al deze drie gebieden actief moeten zijn? Als *niemand* voltijds geld verdient in het economisch leven, biedt dat ruimte voor *ieder* om dat in deeltijd te doen. En om daarnaast bij te dragen aan het sociale en/ of culturele leven. En actieve deelname aan het sociale en culturele leven draagt bij aan de kwaliteit van de samenleving. Dat zou dan gehonoreerd kunnen worden door een volledige sollicitatieplicht te vervangen voor een sollicitatieplicht op deeltijdwerk (als de betrokkene geen werk heeft dat inkomen oplevert), in combinatie met een bescheiden basisinkomen voor ieder.

Samenvatting bijeenkomsten en conclusies

Samenvatting bijeenkomsten

Enerzijds is er dus een toenemend aantal bijstandsgerechtigden met een steeds grotere druk op het sociale systeem, anderzijds zijn er signalen van mensen die een bijstandsuitkering hebben en iets willen ondernemen (betaald of onbetaald), maar daarbij niet gestimuleerd of daarvan zelfs weerhouden worden door de huidige regelgeving. Dat vraagstuk trok op 20 november 2014 ruim dertig belangstellenden die wilden meedenken over mogelijke oplossingsrichtingen. Onder de deelnemers waren veel bijstandsgerechtigden, maar ook raadsleden, iemand die bij Het Plein werkt, mensen van Atelier3D en andere betrokkenen. Na een brainstorm- en uitbeeldronde (zie ook bijlage 1 - verslag 20 november) gaven de deelnemers aan welke uitkomsten zij het meest belangrijk vonden en geschikt om een verandering in gang te zetten. Als top 5 van meest kansrijke speerpunten kwamen daaruit:

1. Basisinkomen
2. Try out – potje: iedereen zou de gelegenheid moeten krijgen om gedurende een bepaalde periode een initiatief/ onderneming uit te proberen, zonder dat daar qua regels en geld allerlei beperkingen aan vast zitten.
3. De nadruk zou moeten liggen op ‘willers’ i.p.v. fraudeurs, en vertrouwen schenken i.p.v. controleren.
4. Collectieve netwerken vormen (zelfvoorzienend), ieders kwaliteiten inzetten in samenwerking, geld is dienend aan het geheel (delen = winst)
5. Herdefiniëren van werk: ieder krijgt een basisinkomen en verricht werk dat bijdraagt aan een goede maatschappij. Wil je extra verdienen, dan moet je ‘commercieel gaan.’

Aan het einde bleek een grote behoefte de opbrengsten nader uit te werken. Daarom volgde op 15 januari 2015 een tweede bijeenkomst. (Zie ook bijlage 2 - verslag 15 januari.) Ruim 20 mensen gingen op die avond in drie werkgroepen aan de slag met de vragen:

- Wat is zinvol (onbetaald) werk voor de gemeenschap waarvoor je de arbeidsverplichting zou kunnen verruimen en hoe bepaal je wat zinvol is?
- Welke instrumenten geven bijstandsgerechtigden meer ruimte om te ondernemen, ook als dit niet (direct) leidt tot een volledig kunnen voorzien in je eigen onderhoud?
- Welke samenwerkingsvormen bieden de meeste kans om te voorzien in je eigen levensonderhoud en wat kan de (lokale) overheid doen om dit te stimuleren?

Waar de eerste bijeenkomst eindigde met speerpunten die naar oplossingen kunnen leiden, werden die speerpuntsuggesties op en na de tweede bijeenkomst omgewerkt naar meer concrete aanbevelingen aan de gemeente Zutphen en Het Plein.

Conclusies

Wat als eerste opviel is dat er veel interesse is in het onderwerp. Iedereen die op een van beide bijeenkomsten af kwam of anderszins reageerde, herkent het probleem bij zichzelf of heeft er anderszins mee te maken, bijvoorbeeld beroepsmatig of door iemand in de directe omgeving. In totaal hebben ongeveer 66 mensen meegedaan aan één of beide bijeenkomsten. Daarnaast waren er mensen die graag wilden komen, maar verhinderd waren op beide dagen. Zij zijn op de hoogte gehouden en werden in de gelegenheid gesteld belangrijke ideeën/ aanvullingen door te geven.

Ten tweede was de bereidheid om op een constructieve manier mee te denken opmerkelijk. Een groot aantal deelnemers waren gefrustreerd door de manier waarop we het systeem nu georganiseerd hebben en er kwamen dan ook regelmatig emoties naar boven. Ondanks dat of juist vanwege die frustraties werd het als zinvol ervaren om samen te bespreken hoe het anders kan. Bovendien hebben we gemerkt dat alleen al het delen van ervaringen leidt tot een gevoel van gezamenlijke gedragenheid. Deelnemers maakten achteraf opmerkingen als: ‘Wat is het fijn om te weten dat ik niet de enige ben die hiermee worstelt.’ En: ‘Nu heb ik het idee dat ik er niet alleen voor sta.’

Een derde punt dat opviel was dat vrijwel alle verhalen van mensen die in de bijstand zitten en aanlopen tegen regels ZZP'er zijn of willen worden. Daarbij gaat het dan vaak om mensen die hoofdkostwinner zijn en/of mensen zijn die goed weten wat zij willen en hun kwaliteiten willen inzetten. Juist zij hebben het gevoel dat op hen toepasbaar maatwerk ontbreekt. In de praktijk worden deze mensen, die wel als ZZP'er

willen werken, maar daarvan – ook na een jaar – niet kunnen rondkomen, marginale zelfstandigen genoemd. Omdat hier ook veel onduidelijkheid over bestond heeft dhr. Bartho van Wel, beleidsmaker op dit vlak voor de gemeente bij Het Plein, aangeboden hier tijdens de tweede bijeenkomst iets over te vertellen.

Marginale zelfstandige

Bartho van Wel zette in zijn inleiding op 15 januari de complexiteit van het bijstandsvraagstuk uiteen en de dilemma's waar Het Plein voor staat. De focus van zijn verhaal lag daarbij op het vraagstuk van de 'marginale zelfstandigen'. Zelfstandigen waarvan niet te verwachten is dat zij in de nabije toekomst een volledig inkomen uit hun onderneming zullen halen. Zij zitten niet in de Bbz (Besluit bijstandverlening zelfstandigen), omdat ze weinig tot geen zicht erop hebben om via hun onderneming daaruit te komen. De Bbz is er voor zelfstandigen die minimaal 24 uur per week als zelfstandige werkzaam zijn en in beginsel juist wel zicht op een "Bbz-vrij bestaan" hebben.

'Marginale zelfstandigen' lijken er relatief veel te zijn in Zutphen. Het stelt Het Plein voor lastige dilemma's, aangezien de wet geen ruimte biedt om vanuit de Bbz een onrendabele onderneming voort te mogen zetten. Ook als dat het voor de betrokkene mogelijk maakt om er een stuk levensvervulling uit te halen en het aansluit op de behoeften van anderen ('klanten'). Deze groep waarvan de omvang (nog) niet in kaart is kan, mits dat met beleid en prudent gebeurt, wellicht tijdelijk geholpen zijn met een aanpak "marginale zelfstandigen". Het Plein gaat op dat vlak beleid ontwikkelen en dat sluit mooi aan bij het initiatief van *KeerpuntLab*.

Waarom moet dat met beleid en prudent gebeuren? Onder meer vanwege het vraagstuk van de 'verdringing'; bied je mensen de mogelijkheid om als marginale zelfstandige te ondernemen? Dan kan dat oneerlijke concurrentie betekenen voor ondernemers die in dezelfde branche werken en net het hoofd boven water houden, terwijl ze geen (aanvullende) bijstand ontvangen.

Aanbevelingen

Basisinkomen

Een telkens terugkerend onderwerp en de oplossingsrichting die door verreweg het grootste deel van de deelnemers het meest kansrijk wordt gezien om een echte verandering te bewerkstelligen is het basisinkomen – een onvoorwaardelijk inkomen voor iedere Nederlander dat op eenvoudige wijze een bestaansminimum garandeert. Hoewel, het principe is eenvoudig, wat betreft uitwerking zal er nog heel wat moeten gebeuren. Maar ook landelijk komt er steeds meer draagvlak voor gezien een aantal gemeenten die (ieder op haar eigen manier) experimenten uitvoeren met het basisinkomen en gezien de politieke belangstelling.

In Zutphen is er onlangs een werkgroep basisinkomen opgestart die bezig is met een plan voor een pilot in de gemeente Zutphen. Door deze bijeenkomsten heeft de werkgroep een extra impuls gekregen en zal het naar verwachting niet lang duren voor er serieuze contacten met de gemeente gelegd worden.

Meer informatie over het OBI (onvoorwaardelijk basisinkomen) is onder andere te vinden op:

<http://basisinkomen.nu/obi/> en <http://basisinkomen.net/obi/commissie-van-aanbeveling-onderzoek-basisinkomen-ingesteld/>

Discussie voortzetten rondom het herwaarderen van werk

De vraag over de houdbaarheid van het huidige systeem klinkt op steeds meer plaatsen en uit de bijeenkomsten blijkt dat het zinvol en gewenst is de discussie hiervan op een breder maatschappelijk vlak voort te zetten.

We kennen een economisch model gebaseerd op groei en tot nu toe is de heersende opinie dat iedereen zelfstandig moet kunnen zijn, ook in financieel opzicht. In de praktijk blijken vrijwilligerswerkzaamheden de smeerolie van de maatschappij. Er wordt ook, bijvoorbeeld op het gebied van zorg en burgerparticipatie, steeds meer verwacht van mensen. Tegelijkertijd zijn de regels m.b.t. uitkeringen gericht op behoud van de oude situatie waarin ondernemendheid alleen zeer beperkt en gereguleerd mogelijk is en vrijwilligerswerk of werk met een lage vergoeding als verdringing wordt bestempeld. Daartegenover staat een sollicitatieplicht op regulier betaald werk.

Een andere maatschappelijke inrichting kan bijvoorbeeld gebaseerd zijn op het anders invullen van overheidstaken. Waarbij niet geld leidend is, maar het vervullen van (basis)behoeften, en waarbij uitkeringsgerechtigden met hun talenten kunnen bijdragen in de uitvoering. Het vervullen van deze (basis) behoeften kan gezien worden als zinvol werk en een uitkeringsgerechtigde die een aantal uren per week dit werk verricht kan voor die uren vrijgesteld worden van sollicitatieplicht. Een ander idee of aanvullend op voorgaande ideeën is het opstarten van een vicieuze cirkel van innovatie en ontplooiing die leidt tot meer welvaart en welzijn.

Meer inzetten op kwaliteiten van mensen en vraag & aanbod bij elkaar brengen

Meer nog dan nu het geval is bij Het Plein kijken naar wat mensen in huis hebben en hoe dat ingezet kan worden. Om er voor te zorgen dat ieders kwaliteiten beter benut worden zouden vraag naar en aanbod van lokale werkzaamheden beter bijeen gebracht moeten worden. Het is nodig hier iets voor te ontwikkelen waar mensen van zowel de aanbod- als vraagkant zelf mee bezig kunnen gaan. Bijvoorbeeld als uitbreiding van de vrijwilligersvacaturebank of het realiseren van het digitale platform wat één van de deelnemers (een ICT'er) voorstelde. Tevens sluit dit aan bij de geuite wens meer onbetaalde arbeid mogelijk maken, daar waar dit de maatschappij ten goede komt.

Een 'ondernemershuis Zutphen' (met digitaal platform)

Naar voorbeeld van o.a. het ondernemershuis Deventer (<http://www.ondernemershuis-deventer.nl/>)

Het Plein zou een dergelijk initiatief, gedragen door actieve burgers en misschien de cliëntenraad van Het Plein, kunnen faciliteren. Doel zou zijn om zelfstandigen met hun kwaliteiten bij elkaar te brengen, zodat men elkaar wederzijds kan inschakelen en ook van elkaars diensten gebruik kan maken bij het opstarten van ondernemingen.

Een payroll service die het uitvoeren van (kleinere) opdrachten mogelijk maakt, kan deel uitmaken van dat ondernemershuis. Een andere suggestie is de samenwerking zoeken met het Centrum voor Jong Ondernemers.

Ondernemen vanuit de BBZ als 'marginale zelfstandige'

De hoge eisen die gesteld worden aan potentiële ondernemers die middels de BBZ een bedrijf willen beginnen, versoepelen en meer laagdrempelig maken. Hierin zou de intake, en dan m.n. de vragen die gericht zijn op de screening, uitgebreider moeten zijn en meer gericht op de werkelijke motivatie, drive en betrouwbaarheid van de aanvrager.

Als de mogelijkheid er is om te ondernemen vanuit je passie en kernkwaliteiten, ook als je daar niet een volledig inkomen uit kan halen, verhoogt dit de kwaliteit van leven voor de betrokkene en voor diegenen die van diens kwaliteiten 'profiteren.' En daarmee verhoogt het de leefbaarheid van de gemeente.

Door vanuit de BBZ te ondernemen, maak je voor een lager bedrag aanspraak op een uitkering.

(De vraag is ook waarom er wel een relatief laagdrempelig ondernemerstraject bestaat voor mensen met een WW-uitkering, en of deze laagdrempeligheid ook toepasbaar is voor gemotiveerde bijstandsgerechtigden. Hier kom je weer tegen dat UWV en gemeente andere regels kennen en een vorm van "buitensluiten" hanteren; terwijl de bereidwilligheid van de uitkeringsgerechtigde (ongeacht of hij/zij een WW of bijstandsuitkering heeft) hetzelfde is).

Als er echt geen betaald werk in loondienst te vinden is, zal een bestaan als marginale zelfstandige altijd beter zijn voor de betrokkene en voor de samenleving dan wanneer een volledige uitkering ontvangen wordt tegenover een volledige (uitzichtloze) sollicitatieplicht.

Het vraagstuk van de verdringing speelt hierbij wel een rol; ondernemen vanuit de BBZ lijkt oneerlijke concurrentie t.o.v. zelfstandige ondernemers die werkzaam zijn in hetzelfde segment van de arbeidsmarkt en het geheel op eigen kracht moeten doen. Maar er zou eigenlijk eerst gedegen onderzoek moeten plaatsvinden naar de vraag of dit werkelijk zo is. (Dit is ook afhankelijk van o.a. de gezinssamenstelling van de ondernemer en of een partner ook inkomsten binnenbrengt - dit is dan niet geheel op eigen kracht). De aloude mantra van *concurrentie* als uitgangspunt voor meer welvaart, lijkt echter achterhaald; goede afspraken en samenwerkingsvormen tussen 'concurrenten' lijken veel meer op te leveren voor de kwaliteit van samenleven.

Loonkostensubsidie biedt (financiële) mogelijkheden

Per 2015 is de Participatiewet van toepassing. De werkgever krijgt dan loonkostensubsidie (lkss), waardoor de werknemer toch een volledig loon kan ontvangen (en geen aanvullende uitkering meer nodig heeft), ook al is helder dat die werknemer door omstandigheden nooit het wettelijk minimumloon zal kunnen verdienen. Deze maatregel zou Het Plein € 444.000,- kunnen opleveren (wellicht, het overgrote deel kan ook slechts een verschuiving van gelden betekenen). De werkgever ziet zijn vacature vervuld en de werknemer kan ook met een niet-voltijdse baan zijn/haar inkomen verdienen, waardoor hij/zij ruimte heeft om vanuit de eigen kwaliteiten een steentje bij te dragen aan de leefbaarheid van onze gemeente. Als er gewoon geen werk in loondienst (ook met een lkss) is, dan maakt dat het ondersteunen van 'marginale zelfstandigen' des te sympathieker. De besparing die de loonkostensubsidie Het Plein zou kunnen opleveren, zou wellicht voor een deel gebruikt kunnen worden om een payroll service op te zetten en een ondernemershuis te faciliteren.

Op wijkniveau meer faciliteren

Uit de gesprekken kwam naar voren dat inwoners veel zelf kunnen en willen doen. De gemeente wordt daarbij vaak eerder als belemmerend dan stimulerend ervaren, met name wat betreft allerlei gestelde regels. Het op gang brengen van een wijk economie of gemeenschapsvorming op kleine schaal biedt kansen voor participatie en nieuwe initiatieven die mogelijk ook kunnen leiden tot het zelf of samen voorzien in een stuk levensonderhoud. Voorbeelden die voorbij kwamen van wat de gemeente zou kunnen bijdragen is het beschikbaar stellen van leegstaande gebouwen en daarvoor geen of een lage huur vragen. Of het faciliteren door vergaderruimte ter beschikking te stellen.

Verminderen van regels m.b.t. zelfvoorzienend bouwen en telen

Wie zelfvoorzienend is zal geen of in ieder geval minder aanspraak hoeven maken op de zorg en voorzieningen van de gemeente, waaronder de bijstandsuitkering. Maar het realiseren van een ecodorp of zelfvoorzienende woning blijkt erg lastig vanwege een grote hoeveelheid aan eisen. Een onderzoek zou hier op zijn plek zijn. Waar liggen de moeilijkheden om zelfvoorzienend te worden en hoe kunnen die opgelost worden? Denk bijvoorbeeld aan het verplicht aangesloten zijn op elektra, gas & riool, allerlei bouwvoorschriften, goedkeuring van de welstandcommissie, de claim van Monsanto op zaden, regelgeving rondom het opwekken (en opslag van) van energie, etc. Hoe kunnen we de enorme hoeveelheid regels beperken? En hoe maken we ons minder afhankelijk van de voorschriften die vanuit de overheid en EU worden opgelegd?

Verslag en aanbevelingen zijn tot stand gekomen onder begeleiding van *KeerpuntLab*:

KeerpuntLab is een initiatief van Dorien Bogerd en Bart Keer

Contactgegevens:

06 28937947 of 0575 524945

info@keerpuntlab.nl

www.keerpuntlab.nl

Bijlage 1

‘Bijstandsuitkering overbodig maken – hoe gaan we anders om met werk en inkomen in Zutphen?’

Verslag van de bijeenkomst op 20 november 2014

Het vraagstuk

Enerzijds een toenemend aantal bijstandsgerechtigden door de economische situatie met een steeds grotere druk op het sociale systeem, anderzijds signalen van mensen die een bijstandsuitkering hebben en iets willen ondernemen (betaald of onbetaald) maar daarbij niet gestimuleerd of daarvan zelfs weerhouden worden door de huidige regelgeving. De vraag hoe we daar anders mee kunnen omgaan was de aanleiding voor KeerpuntLab om een bijeenkomst te organiseren op 20 november van 19.30 tot 22.00 in Eetlust.

Inleiding van de avond

De oproep om mee te denken trok ruim dertig belangstellenden, waaronder flink wat bijstandsgerechtigden, maar ook raadsleden, een vertegenwoordiger van het Plein, mensen van Atelier3D en andere betrokkenen.

Bart Keer zette aan het begin van de avond het doel en de werkwijze uiteen. Laat beperkende gedachten los die horen bij je rol, richt je op mogelijkheden, heb respect voor ieders inbreng en stel verhelderende vragen aan elkaar. Zo creëren we samen een vrije ruimte waarin we het vraagstuk kunnen onderzoeken en het een stap verder kan komen. We pretenderen daarbij niet om tot dé oplossing te komen, maar willen ideeën genereren vanuit de gedachte dat die aanknopingspunten vormen die verder uitgewerkt kunnen worden.

Dorien Bogerd gaf een korte inleiding met historisch perspectief over de bijstandsuitkering en een schets met enkele cijfers van de situatie in de gemeente Zutphen. Opvallend is dat per 1 januari 2014 maar liefst 22% van de beroepsbevolking in deze gemeente een bijstandsuitkering had. En dit aantal is nog stijgende.

Aan het werk

Tijdens de eerste ronde in werkgroepjes koos ieder één van de vijf tafels met daarop telkens een andere vraag als suggestie om het gesprek aan te gaan:

- *Hoe kan voor mensen die in de bijstand zitten en onbetaald werk doen dat ons (samen)leven zin en kwaliteit geeft, zoals bijvoorbeeld mantelzorg, een bijstandsuitkering overbodig worden?*

- *Wat kunnen de verschillende personen/ organisaties betekenen bij het minder nodig maken van de bijstandsuitkering: werkgevers, het Plein, (lokale) overheid, jijzelf?*

- *Welke regels of wetten dragen bij aan het minder gebruik maken van bijstandsuitkeringen?*

- *Hoe kunnen we de relatie tussen werk enerzijds en inkomen anderzijds zo vormgeven dat bijstandsuitkeringen niet meer nodig zijn?*

- *Wat heeft een ieder nodig om in zijn/haar levensonderhoud te voorzien? Zijn er alternatieven voor geld?*

Naar aanleiding van deze brainstorm, waarin allerlei ervaringen en ideeën gedeeld werden, schreef iedere groep drie speerpunten op die een oplossingsrichting aangaven.

Vervolgens werd in een tweede ronde één van die speerpunten uitgekozen en in beeld gebracht door middel van het uitvoeren van een tweetal handelingen met daarbij een korte dialoog. De eerste handeling verbeeldde hoe de huidige situatie er uit ziet. Een tweede handeling gaf weer hoe de situatie is als dit speerpunt in de praktijk wordt gebracht.

Van de in totaal 15 verzamelde speerpunten werd tot slot aan iedereen gevraagd om door middel van stickers aan te geven welke drie zij het meest kansrijk vonden.

De opbrengst: speerpunten

Top 5 van meest kansrijke speerpunten:

6. Basisinkomen
7. Try out – potje: iedereen zou de gelegenheid moeten krijgen om gedurende een bepaalde periode een initiatief/ onderneming uit te proberen, zonder dat daar qua regels en geld allerlei beperkingen aan vast zitten.
8. De nadruk zou moeten liggen op 'willers' i.p.v. fraudeurs...vertrouwen schenken i.p.v. controleren.
9. Collectieve netwerken vormen (zelfvoorzienend), ieders kwaliteiten inzetten in samenwerking, geld is dienend aan het geheel (delen = winst)
10. Herdefiniëren van werk: ieder krijgt basisinkomen en verricht werk dat bijdraagt aan een goede maatschappij. Wil je extra verdienen, dan moet je 'commercieel gaan.'

Overige speerpunten:

- Mensen centraal stellen ipv regelgeving
- Stimulerende wetten
- Samenwerken van instanties
- Initiatieven vanuit de samenleving ipv verwachten dat de overheid het regelt
- Ubuntu (ik ben omdat wij zijn en wij zijn omdat ik ben), geen geld
- Verdelen, uitwisselen, vertrouwen
- Als vermogende een collectief idee adopteren
- Niet je opleiding terug hoeven betalen aan de bijstand
- Pensioensopbouw ongemoeid laten
- Voorkomen van dubbel onderzoek en dubbel bevragen
- Hoe is het voor mensen die als professional werken voor mensen in de bijstand? (om te moeten zeggen: de regelgeving staat in de weg dat ik u verder kan helpen)

Andere opbrengsten

Er ontstonden veel geanimeerde gesprekken, nieuwe perspectieven werden besproken, maar ook emoties geuit; wat doet het met je om in de bijstand te zitten, terwijl je het vermogen en de wil hebt om heel zinvol werk te doen? Het bleek voor veel mensen van grote waarde te zijn om uit te wisselen met gelijkgestemden over dit onderwerp.

Van de uitkeringsgerechtigden die aanwezig waren, en ook degenen die buiten de avond om hebben laten weten belangstellend te zijn, is het overgrote deel ZZP'er of wil zich inzetten voor de samenleving. Het lijkt er op dat met name degenen die bepaalde kwaliteiten van zichzelf willen inzetten en geen financiële back-up hebben tegen de grenzen van het systeem aanlopen en daarom geïnteresseerd zijn in dit onderwerp.

Initiatieven

Aan het eind van de bijeenkomst werden onderstaande oproepjes gedaan. Een ieder die interesse heeft of meer wil weten kan contact opnemen met de persoon die achter het oproepje staat.

- Heb je naar aanleiding van deze avond nog suggesties of vragen (ook in verband met een vervolg) – Bart Keer & Dorien Bogerd (info@keerpuntlab.nl)
- Wie doet er mee met de werkgroep basisinkomen in Zutphen? – Nelleke van Keulen (vankeulen.n@gmail.com)
- Wie wil er meedenken over het vormen van een ZZP-coöperatie waar ieder zijn eigen kwaliteiten kan inzetten? – Juul van Aken (innerlijkebron@live.nl)

Vervolg

Uit een vraag van een deelnemer bleek dat meer dan de helft van de aanwezigen graag een vervolgbijeenkomst wilden om de uitkomsten van vanavond nog verder te concretiseren. Hiervoor volgt binnenkort een uitnodiging.

De opbrengst van deze en de volgende avond zullen we dan in het voorjaar aanbieden aan de gemeente Zutphen en het Plein, samen met enkele verhalen van bijstandsgerechtigden en mogelijk ook van een of meer ambtenaren die werkzaam zijn op het vlak van werk en inkomen.

info@keerpuntlab.nl – 06 28937947 - www.keerpuntlab.nl

Bijlage 2

‘Bijstandsuitkering overbodig maken – hoe gaan we anders om met werk en inkomen in Zutphen?’

Verslag van de bijeenkomst op 15 januari 2015

Verslag werkgroep 1

Uit de KeerpuntLab bijeenkomst van 20 november kwamen onder andere de volgende speerpunten naar voren:

- Basisinkomen
- De nadruk zou moeten liggen op ‘willers’ i.p.v. fraudeurs... vertrouwen schenken i.p.v. controleren.
- Herdefiniëren van werk: ieder krijgt basisinkomen en verricht werk dat bijdraagt aan een goede maatschappij. Wil je extra verdienen, dan moet je ‘commercieel gaan.’

Werkgroep 1 heeft aan de hand daarvan het volgende onderzocht/besproken:

Het herdefiniëren van werk zou een eerste, haalbare stap kunnen zijn op een nog lange weg die uiteindelijk kan leiden tot zo iets als een basisinkomen door de nu geldende arbeidsverplichting te verruimen. We zouden in kaart kunnen brengen welk zinvol onbetaald werk de gemeente/samenleving echt ten goede komt (mantelzorg bijvoorbeeld, maar nog veel meer soorten vrijwilligerswerk) en daarmee meer waardering toekennen aan dit soort werkzaamheden.

Wanneer het zo is, dat een bijstandsgerechtigde dergelijk werk doet, en daarmee de gemeente (ook financieel) ontlast/ een stukje werk uit handen neemt c.q. de gemeente met dat werk een stukje leefbaarder maakt, zou dat in mindering kunnen worden gebracht op de verplichting aan de bijstandsgerechtigde om te solliciteren naar officieel betaald werk.

Vertaald in één vraag: **Wat is zinvol (onbetaald) werk voor de gemeenschap waarvoor je de arbeidsverplichting zou kunnen verruimen en hoe bepaal je wat zinvol is?**

In gesprek:

De groep begint met het gezamenlijk gedragen idee dat de huidige maatschappij toe is aan een andere manier van kijken naar werk en inkomen. We lopen nu vast in het oude denken dat er geen einde komt aan economische groei en dat levert allerlei problemen op. Er ontstaat dan ook steeds meer draagvlak voor het niet alleen in geld uitdrukken van prestaties/ werk. Niet alleen binnen dit groepje, maar ook daarbuiten.

Wellicht kunnen we op een andere manier hieraan waarde toebedelen. Elke bijdrage aan de maatschappij is niet alleen te beoordelen op zijn economische, maar bijvoorbeeld ook sociale waarde. Door vraag en aanbod beter bij elkaar te brengen kunnen we een volgende stap maken in welzijn en welvaart. Het is belangrijk hierbij te kijken naar de kwaliteiten van een ieder.

In de concretisering hiervan lopen we aan tegen het feit dat alles met elkaar samenhangt en dat grotere, wezenlijke veranderingen direct effect hebben op andere dingen in de maatschappij. Dat maakt het behoorlijk complex.

Kunnen we werk herwaarderen door het bijvoorbeeld te verdelen in ‘maatschappelijke activiteiten’ (die de basis vormen van ons bestaan, waar iedereen een bijdrage aan levert en daarvoor ook deze basis terug krijgt) en ‘economische activiteiten’ (voor meer luxe goederen en diensten, waar men voor kan kiezen om dit er extra bij te doen en hier dan ook extra geld voor ontvangt)?

Gesteld wordt dat zorg in ieder geval onder ‘maatschappelijke activiteiten’ valt. Maar: zorg is heel breed en kan o.a. ook diensten omvatten die niet noodzakelijk zijn, maar wel het welzijn verhogen.

Vrijwilligersactiviteiten zouden veel meer gewaardeerd moeten worden. Een verschuiving van betaalde naar onbetaalde werkzaamheden bij bijvoorbeeld de politie en in de zorg zijn tekenen van een beweging op het gebied van arbeid: wat eerst door beroepskrachten gedaan werd wordt nu door vrijwilligers gedaan

(verdringing).

Het basisinkomen wordt genoemd als belangrijke mogelijkheid om los te komen uit het huidige systeem. Wat als iedereen doet wat hij/zij leuk vindt en er daardoor werkzaamheden blijven liggen? We geloven allemaal dat de verscheidenheid in mensen en voorkeuren ervoor zorgt dat alles opgepakt wordt. Eventueel kan gekozen worden voor een financiële prikkel waarbij het langer behouden van dezelfde baan meer geld oplevert, met name voor minder gewild werk.

Brainstormend over andere indicatoren om de waarde van werk te bepalen komen we op: expertise, tijd, vraag/aanbod en zingeving/persoonlijke groei

In Zutphen zouden we nog veel meer kunnen inzetten op ieders kwaliteiten. Ervaring en talenten zijn belangrijker dan diploma's. Het ontplooiën van activiteiten zou niet bestraft moeten worden, maar juist beloond. Om er voor te zorgen dat ieders kwaliteiten beter benut worden zouden vraag naar en aanbod van lokale werkzaamheden beter bijeen gebracht moeten worden. Dit zou kunnen door het creëren van een digitaal platform. Eén van de aanwezigen met een ICT-achtergrond heeft daar verdere ideeën over. De lokale economie kan eveneens gestimuleerd worden door opdrachten voor werk zoveel mogelijk in de directe omgeving te laten invullen. En door een lokale munt in te voeren. In dat kader wordt ook 'een'@nder soort geld' genoemd; een boek van STRO.

Verslag werkgroep 2

Uit de KeerpuntLab bijeenkomst van 20 november kwamen onder andere de volgende speerpunten naar voren:

- Try out – potje: iedereen zou de gelegenheid moeten krijgen om gedurende een bepaalde periode een initiatief/ onderneming uit te proberen, zonder dat daar qua regels en geld allerlei beperkingen aan vast zitten.
- De nadruk zou moeten liggen op 'willers' i.p.v. fraudeurs...vertrouwen schenken i.p.v. controleren.

Wergroep 2 heeft aan de hand daarvan het volgende onderzocht/besproken:

Meer ruimte bieden aan bijstandsgerechtigden om te ondernemen vanuit hun eigen kwaliteiten, door maatwerk in uitkeringen en het **versoepelen van de toets op 'levensvatbaarheid'** van een onderneming. Een (langere) try-out fase toestaan zou daarbij kunnen helpen. Wat eveneens kan helpen, is, dat de bijstandsgerechtigde het werk waar zijn/ haar hart bij ligt, kan blijven doen ook al is een winstgevende onderneming ondenkbaar. Ook als de betreffende persoon inkomsten heeft die slechts deels voorzien in het eigen onderhoud komt dat de samenleving en gemeente ten goede. De samenleving omdat mensen hun kwaliteiten inzetten, de gemeente omdat er minder aan uitkering betaald hoeft te worden. Dat heeft ook zijn weerslag op het beeld van een bijstandsgerechtigde die meer als 'willer' gezien wordt in plaats van 'profiteur'.

Daarnaast kan een aan het Plein verbonden payroll service voor ZZP-ers de mogelijkheid bieden om meer middels opdrachten te werken. De administratieve kosten voor een telkens wisselende aanvullende uitkering, wat nu een belemmering vormt, kunnen dan via de payroll constructie verrekend worden. De hierboven omschreven speerpuntsuggestie, werd omgewerkt tot een vraag:

Welke instrumenten geven bijstandsgerechtigden meer ruimte om te ondernemen, ook als dit niet (direct) leidt tot een volledig kunnen voorzien in je eigen onderhoud?

In gesprek:

In deze werkgroep gingen mensen met verschillende achtergronden in gesprek: onder andere dhr. van Wel van Het Plein, uitkeringsgerechtigden die bezig zijn een zelfstandige onderneming op te zetten of eerder als zelfstandige werkzaam waren, en iemand die jaren mensen begeleidde in hun re-integratie op de arbeidsmarkt.

Het gesprek spitste zich toe op de vraag of en hoe het mogelijk zou zijn, dat een uitkeringsgerechtigde een deel van zijn/ haar inkomsten uit eigen onderneming kan halen,

waarbij het andere deel aangevuld wordt met een uitkering. In plaats van met die eigen onderneming te moeten stoppen, volledig te moeten solliciteren naar regulier werk (dat er vaak gewoon niet is) en in veel gevallen aanspraak te moeten maken op een volledige uitkering (het vraagstuk van de verdringing speelt hier een rol).

Verder werden er diverse varianten besproken waarbij zelfstandigen met een uitkering (mensen in de BBZ) samenwerkingsverbanden kunnen aangaan om elkaars kwaliteiten in te kunnen gaan zetten. Daarbij werd genoemd dat dergelijke verbanden in grote steden sneller succesvol kunnen zijn dan in kleinere gemeenten.

In algemene zin botste in het gesprek het 'kansen durven denken' voortdurend met de kille 'homo economicus'; de verlamrende werking van regelgeving die –uiteindelijk– de economische component altijd laat prevaleren versus de wil van individuen om wat goeds van hun leven en de wereld om hen heen te maken.

versie 1 na feedback van Bartho van Wel,
Bart Keer februari 2015

Verslag werkgroep 3

Uit de KeerpuntLab bijeenkomst van 20 november kwam onder andere het volgende speerpunt naar voren:
- Collectieve netwerken vormen (zelfvoorzienend), ieders kwaliteiten inzetten in samenwerking, geld is dienend aan het geheel (delen = winst)

Werkgroep 3 heeft aan de hand daarvan het volgende onderzocht/besproken:

Het vormen van collectieven/ netwerken kunnen een ondersteunende bedding vormen voor het (beginnende) ondernemerschap van bijstandsgerechtigden, bijvoorbeeld in de vorm van een coöperatie, en tegelijk de mogelijkheid bieden om door delen/ verdelen/ ruilen de alternatieven in het voorzien in je eigen levensonderhoud vorm te geven. Werkgroep 3 gaat dus meer over wat je als burgers samen kan doen, en daarbij over de vraag welke regelgeving ondersteunend is voor dit actieve 'zelfvoorzienende burgerschap.' Vertaald in één vraag: **Welke samenwerkingsvormen bieden de meeste kans om te voorzien in je eigen levensonderhoud en wat kan de (lokale) overheid doen om dit te stimuleren?**

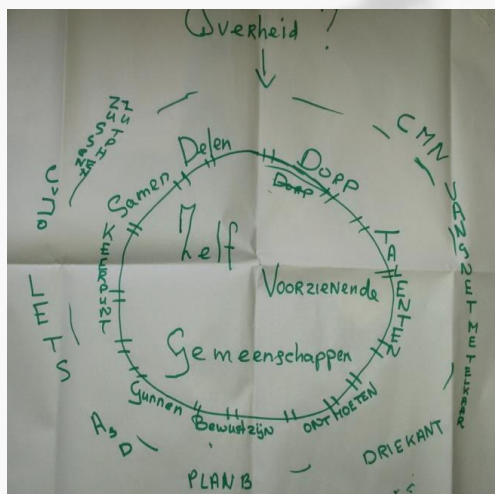
In gesprek:

Allereerst hield de voorzitter van de LETS een helder verhaal over hoe zij in Zutphen werken, met de werking van de nappen in het bijzonder. Daarna kwamen ook andere voorbeelden voorbij waarin de deelnemers of zelf meededen of veel interesse hebben. Zo kwam bijvoorbeeld ook de waarde van het gebruik van sociale media (Zussen rond Zutphen) voorbij. En het initiatief CMN wat staat voor citizens multinational; een economisch/ financieringssysteem wat zonder rente en speculatie functioneert, betaald werk genereert en nog veel meer andere voordelen heeft. (Zie ook www.cmn-lcc-international.com).

Er was onder de deelnemers een groot animo voor verandering. Dat klonk uit de overtuiging dat het toch ook anders kan dan hoe het nu gaat, de bereidheid daarin zelf het voortouw te nemen en de constatering dat velen dit eigenlijk ook al doen.

Er is gesproken over samenwerken en daarbij kijken wat iedereen kan en wil en eventueel met alternatieve ruilsystemen beginnen. Mede door de inbreng van LETS ging het gesprek deels ook over de waarde van geld en hoe in het huidige systeem met geld (euro) te vaak hebzucht beloond wordt. De behoefte aan gemeenschap en samenwerking waarin we elkaar dingen "gunnen" is groot. Iedereen was het erover eens dat aan geld veel zorg kleeft. Er is altijd te kort van. Ten minste bij de gemiddelde burger en de kloof tussen arm en rijk wordt nog steeds groter.

Vanuit dat gesprek kwam het beeld van een cirkel bovendrijven. Die hebben we getekend en dat inspireerde iedereen

onmiddellijk om er invulling aan te geven. Een belangrijke basisgedachte daarbij is schaalgrootte/menselijke maat. Waarom gaan we niet in kleinere gemeenschappen (ecodorp, wijken, etc.) aan het werk om een nieuwe manier van werken/economie uit te werken? Dit is een oplossing voor veel meer problemen dan alleen werkloosheid. Andere basisgedachte – passend bij het thema van groep 3 – is het vervallen van de hokjes door samen aan de gang te gaan in kleinere gemeenschappen. Dus ook het hokje van de bijstand en mensen die afhankelijk zijn. Mensen krijgen de kansen om hun talenten te laten zien en samen met anderen te ontwikkelen. Vandaar zelfvoorzienende gemeenschappen als woord in het midden.

In de binnenste cirkel staan trefwoorden die in ons gesprek gepasseerd zijn en voor ons een mooie betekenis hebben: dorp, talenten, ontmoeten, bewustzijn, gunnen, keerpunt en samen delen. Hier is de ontmoeting tussen mensen en het geven van ruimte aan elkaars ideeën, waarden en normen belangrijk. Zo kan een ieder zich op eigen wijze ontwikkelen. De streepjes die daarin staan zijn bedoeld als openingen. We hadden eerst de cirkel getekend waarmee ook een afsluiting ontstaat. Dus het is een open cirkel waarin je meer naar binnen en meer naar buiten kunt en die open is voor wie dat wil.

Werkloosheid is een vreemde term vind ik. Er is namelijk te veel werk en te weinig tijd. Het gaat enkel om een eerlijke financiële verdeling en herwaardering van dat wat iemand doet.

De buitenste cirkel hebben we gelijk open getekend. Daarop staan concrete initiatieven enz., waar we zelf bij betrokken zijn en die kunnen bijdragen aan de gemeenschap en de invulling die we er samen aangeven: CMN, vangnet met elkaar, Driekant, PlanB4you, ASD, LETS, CvJO, Zussen rond Zutphen.

Toen bleef er boven aan de cirkel een open veld. En de vraag was ook wat kan de overheid hierin betekenen. Dat riep de aarzeling op of de overheid niet meer een remmende dan een stimulerende factor is en we dus misschien beter af zijn zonder overheidsbijdrage. Voorbeelden die voorbij kwamen van wat wel zou kunnen zijn leegstaande gebouwen beschikbaar stellen en daarvoor geen of een lage huur vragen. Dat is een mooie kans om wijk economie inhoud te geven. Faciliteren door om niet vergaderruimte ter beschikking te stellen. En als de overheid zelf aangeeft echt mee te willen doen zijn ze van harte welkom dit te doen. Van belang is dat dit gebeurt met een houding van 'we gaan samen werken aan de kansen die er zijn'. De angst/ervaring met de overheid van velen uit de groep is 'wat zijn de bezwaren en regels en problemen waardoor we niet verder kunnen'. Dus we hebben de overheid een plaats gegeven in de cirkel, hoewel een plek aan de onderkant van de cirkel misschien nog passender zou zijn.

Bijlage 3

Namen van alle betrokkenen

Deelnemers

Juul	Aken, van	Elbert	Slikkerveer
Esther	Bros	Angelique	Steensma
Geraldine	Cornelissen	Piek	Stor
Wendy	Dienske	Willemijn	Stroman
Lia	Dorgelo	Jaap	Terburg
Marco	Greven	Piet	Veen, van
Tiny	Hanema	Ellen	Verhoog
Stefan	Hanstede	Yvon	Verschoor
Ellen	Haveman	Petra	Vervoort
Michel	Heij	Jaap	Waning, van
Eric	Hendriks	Bartho	Wel, van
Fenn	Hofstädt	Meike	Wesselink
Douwe	Horst, ter	Dick	Westerveld
Nelleke	Keulen, van	Els	Zand, van 't
Annemarie	Kluin		
Marjolein	Koudstaal		
Carel	Lammers		
Sietske	Meulen, van der		
Ton	Peperkamp		
Eva	Raaf, van der		
Susanna	Redeker		
Barbara	Roessingh		
Hilda	Schmelt		
Kim	Schuite		

Belangstellenden

Marco	Meurink
Jan	Arragon, van
Tom	Beurden, van
Julia	Hogeling
Wilma	Kuiper
Karine	Lintveld
Johan	Luijendijk
Anita	Maas
Ank	Mesritz
Joris	Ooijen, van
Gerard	Pelgrim
Hannah	Plugge
Patrick	Reeuwijk
Anne	Rijke
Annemiek	Scharff
Heike	Schmutzler
Bernadet	Schutten
Wendy	Sinnema
Peter	Steerneman
John	Verheijden
Maria	Vooghel
Willemijn	Voorham
Mieke	Vulink
Hinkje	Weg, van der
Johanna	Wijk, van

Verhalen van ondernemende Zutphenaren: *Dromen van uit de bijstand*

Susanna Redeker

Het liefst zou ik willen dat er voor iedereen een basisinkomen komt. Dan is allerlei administratieve gedoe niet meer nodig: niet alles meer moeten melden, niet voor het ontbreken van een handtekening een boete krijgen, geen dubbele controles opschrijven en loonstrookjes inleveren. Waar ik met name tegenaan loop is dat het zorgen voor een eigen inkomen en rondkomen van een minimaal inkomen een zware last is. Zeker omdat ik een alleenstaande moeder ben. De zorgen maken dat ik ook lichamelijk klachten heb, zoals last van mijn nek. Het werk wat ik doe heeft veel invloed op de thuissituatie, mijn dochter en mijn gezondheid. Eigenlijk gaat mijn hele wereld er anders uitzien als ik mijn talenten kan inzetten. Ik vraag me wel eens af of ik niet te bang ben? Maar leven zonder partner en wel zelf een kind onderhouden, dat vind ik pittig.

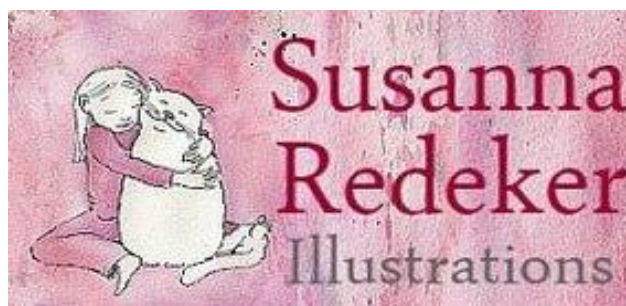
Ik zou het niet erg vinden om parttime werk te doen voor een basis aan inkomsten zodat ik daarnaast zelf kan ondernemen. Kunst, en dan met name illustratiewerk, en cranio-sacraal massage zijn twee activiteiten waar ik met passie mee bezig ben. Met beide mag ik nu geen geld verdienen vanwege de huidige regelgeving van de bijstand. Maar parttime werk vinden waardoor ik uit de uitkering kan is lastig. Ik ben nu huishulp met een 0-urencontract waarmee ik nog geen 10 euro per uur verdien. Bovendien wordt er op huishulp bezuinigd en is daarin steeds minder werk.

Sinds mei 2010 ben ik al bezig met solliciteren. Tot nu toe zonder werk wat als goede basis kan dienen. Ik wil niet naar het Amerikaanse systeem van drie banen 's ochtends, 's middags en 's avonds om in je levensonderhoud te voorzien. Ik solliciteer al 4 jaar, maar kom niet verder. In het begin liet ik me belemmeren, heb ik een tijd niets gedaan. Ik had een consulent die zei: 'dit mag niet..., dat mag niet...' Bij het plein mogen ze ook menselijker zijn. Ik ben geen nummertje, maar voel me vaak wel zo. Gedurende die jaren heb ik gezocht naar diverse oplossingen. Zo heb ik op eigen initiatief een opleiding gevolgd die ik ook zelf betaald heb. Helaas herkent Het Plein dit niet als investering in jezelf die wordt gewaardeerd, maar ziet men de opleiding als inkomsten die ik moet terug betalen. In 2012 heb ik een boek geïllustreerd. Omdat dit niet als zelfstandige vanuit de bijstand kan is dit via een payroll service gegaan. Wat het mij dan uiteindelijk oplevert is vele malen minder dan wat er oorspronkelijk voor gegeven is. Logisch, want ik betaal alle kosten voor de mensen van de payroll service. Maar het kan toch ook anders? Er zijn zoveel werklozen waarvan er ongetwijfeld meerdere via opdrachten aan de slag kunnen. Laat Het Plein een payroll service aanbieden, dan hoeven de kosten voor huisvesting, elektriciteit, etc. niet (extra) betaald te worden. Verscheidene mensen worden uit de Bbz (bijstand voor startende ondernemers) gezet. Ik heb gehoord dat het administratief teveel werk is. De gemeente betaalt blijkbaar liever een vast en hoger bedrag uit dan dat ze de administratie doen. Het moet toch mogelijk zijn zoiets neer te zetten als het voor meerdere

mensen een uitkomst biedt?

Een loopbaan als ZZP'er is voor mij niet interessant. Onder andere vanwege hoge verzekeringskosten en het bijhouden van een ingewikkelde administratie. Idealiter zou ik willen werken aan kleine opdrachten waar ik goed in ben en veel plezier aan beleef, zonder administratieve en financiële zorgen/rompslomp. Mijn kwaliteiten liggen bij het maken van tekeningen en behandelen met cranio-sacraal massages. Niet bij PR, administratie of werving. Een vorm van payroll zou hier een oplossing voor kunnen zijn, zolang het financieel interessant blijft. Maar de payroll constructie zoals die nu bestaat is lastig uit te voeren met veel verschillende werkgevers en kleine opdrachten. Ik wil graag kijken hoe we hier nu samen mee om gaan en zoeken naar een manier waarop dit wel mogelijk is. Uitkeringsgerechtigden die niet willen meewerken worden aangepakt, daar wordt de nadruk op gelegd. Maar ik vind dat er meer aandacht gericht moet worden op mensen die juist wél wat willen.

Samenwerking is voor mij heel belangrijk. Waar liggen iemands kwaliteiten? Voor mij is dat illustreren. Voor iemand anders iets anders creëren. Er is veel meer mogelijk als we gebruik maken van elkaars sterke punten. Uitwisselen, delen – dat verrijkt, is meditatief, maakt blij, brengt inspiratie en levenskracht. Voor mij is inspiratie, om geïnspireerd te zijn van belang. In het woord vind je de latijnse woorden 'in' en 'spirare' wat letterlijk inademen of inblazen betekent. Inspiratie is de bezieling, ergens voor gaan, met aandacht, intense betrokkenheid bij mensen of dieren, een verbinding maken met de omgeving en hart voor de zaak hebben. Het is voor mij een innerlijke kracht, maar ook voor anderen: "Je kunt zien dat hij geïnspireerd is ..." Meestal is er dan een beeld van iemand die enthousiast, vol vuur, gedreven, met zijn of haar activiteiten of met anderen bezig is. Geïnspireerde mensen stralen iets krachtigs uit en kunnen anderen inspireren in hun omgeving, wat weer kan bijdragen aan de groei van deze stad.

Nelleke van Keulen

Ik begin met een gedicht van Joke Smit. Ze leefde van 1933-1981, was destijds o.a. gemeenteraadslid voor de PvdA in A'dam en feministe. Ze maakte de tekst voor dit gedicht op haar sterfbed af. Is wat zij hier beschrijft niet de samenleving waarvan iedereen deel wil uitmaken?

Er is een land waar vrouwen willen wonen

Er is een land waar vrouwen willen wonen
Waar vrouw-zijn niet betekent: tweederangs en bang en klein
Waar vrouwen niet om mannen concurreren
Maar zusters en gelieven kunnen zijn
Waar rimpels niet de eenzaamheid voorspellen
Maar paspoort zijn naar wijsheid, aanzien, 's werelds raadvrouw zijn
Waar jonge vrouwen dus een leven voorbereiden
Waar in zij veertig, zestig, tachtig zullen zijn

Er is een land waar vrouwen willen wonen
Waar onrecht niet als een natuurgegeven wordt beschouwd
Waar dienstbaarheid niet toevalt aan één sekse
En niet vanzelf een man de leiding houdt
Waar moeder niet hetzelfde is als huisvrouw
Waar steeds opnieuw wordt nagegaan wie zwak zijn en wie sterk
Waar allen zorgen voor wie hulp behoeven
En 't brood verdienen met maar vijf uur werk

Er is een land waar mannen willen wonen
Waar jongens van de plicht tot flink en stoer doen zijn bevrijd
Waar niemand wint ten koste van een ander
En man-zijn ook betekent: zorgzaamheid
Waar angst en rouw niet weggemoffeld worden
Waar mannen zonder baan niet denken dat ze minder zijn
Waar vrouw en man elkaar niet hoeven haten
Maar eindelijk bondgenoten kunnen zijn

Er is een land waar mensen willen wonen
Waar jong zijn niet betekent dat je steeds wordt genegeerd
Waar zwakken met respect benaderd worden
En vreemdelingen niet meer gekleineerd
Waar in geweld door niemand meer geduld wordt
Waar allen kunnen troosten als een mens ten onder gaat
Dat is het land waar mensen willen wonen
Het land waar de saamhorigheid bestaat

Ik heb een droom van een land/ continent/ wereld waarin welvaart en welzijn iedereen aangaat. Een land waarin ieder zichzelf, door middel van werk, kan ontplooien. Werk wordt vanuit het hart gedaan, vanuit ieders passie. Wanneer je werkt vanuit je passie geeft het een duizendvoud aan voldoening. In mijn droom wordt er in dit land zorg gedragen voor en door elkaar, er zijn overal plekken om met elkaar te delen en elkaar te helpen. Niemand staat er alleen voor: overal is hulp en belangstelling voor elkaar. Ik gun iedereen een basisinkomen, voedsel en onderwijs.

Alles en iedereen, ook gehandicapten en ouderen die zorg nodig hebben, mogen er zijn. Voor ieder is een plek, of je nu gezond bent of gehandicapt, oud of jong, zwart of wit; het maakt niet uit: in mijn droomwereld heeft iedereen het recht van leven, het recht op voedsel en het recht op levensonderhoud,

wanneer hij of zij zichzelf daarin niet kan voorzien. Zelf wil ik deel uitmaken van een samenleving waar ieder zijn/ haar eigen talenten naar buiten brengt. In een natuurlijke omgeving.

We verbouwen onze groente en fruit zelf. We delen met en we dragen zorg voor elkaar. We overleggen met elkaar en hierbij geldt niet het recht van de sterkste en het recht van de rijkste of van de grootste mond. Nee, ieder heeft zijn/ haar unieke inbreng die telt in de besluitvorming. Wat we over hebben, aan geld, goederen, delen we met anderen die hier behoefte aan hebben. We leven sober, we nemen van de aarde wat we nodig hebben en leven niet uit hebzucht maar uit behoefte. Wat ieder nodig heeft, brengen we in en van daaruit wordt alles verdeeld. We dragen ieder zorg voor onze ziektekosten maar het systeem gaat uit van een gezond makende levenswijze: goed voedsel, schoon water, voldoende lichaams-beweging, werken vanuit je hart, zorg voor elkaar, waardering van elkaar en een positieve kijk op het leven.

Mijn eigen leven zou er als volgt uitzien:

Ik zou healings geven: mensen bewust maken van hun ziekte en ongemak; wat deze te betekenen heeft in hun leven, wat ze ervan kunnen leren en hoe ze zelf kunnen bijdragen aan hun eigen gezondheid. D.m.v. gesprekken mensen tot bewustwording brengen, via het geven van natuurlijke therapieën.

Ook zou ik mensen in de stad rondleiden: met leven en werk van de twee grootste dichters uit de vorige eeuw: Ida Gerhardt en M. Vasalis, zoals ik nu al vele jaren doe.

Ook zou ik in een ouderenadvies raad zitten: om jonge mensen te adviseren vanuit mijn levenswijsheid en kunde.

Ik zet zo mijn talenten volledig in en voel me onderdeel van een dynamisch geheel. Dit alles maakt me gelukkig.

En dit alles levert de maatschappij een geweldige bijdrage op in de vorm van een gelukkig, gezond en dienstbaar mens!

Tot slot de vraag: wat staat er op dit moment in de weg om bovengenoemde vorm te geven?

Op dit moment woon ik alleen, heb een minimum aan geld, moet binnen een op angst gebaseerd systeem trachten te overleven, wat heel erg verlamrend werkt.

Ik voel me klein gehouden, ik mag niets en overal zitten sancties op. In de weg staan vreselijk dwingende, kortzichtige en verouderde regels van de bijstandsuitkering, zo word ik behandeld als een onmondig, klein kind. Daarom zet ik me in voor een basisinkomen en heb de WBZ (Werkgroep Basisinkomen Zutphen) opgericht. We zijn voor een pilot in Zutphen waarin we uitkeringsgerechtigden 5 jaren hun gang willen laten gaan en ze de mogelijkheden geven zich te ontplooien, zonder regels en sancties. Wel zit er een maximum bedrag aan de bijverdiensten aan vast. Zo willen we van het "afvalputje", wat de bijstand nu is, naar een omslagpunt voor nieuwe initiatieven toewerken.

Mijn droom

“Wat ik voor me zie en waar ik van ga STRALEN is het volgende”

Dat ik met zin en daadkracht opsta, dat er van allerlei nieuwe ideeën en inspiraties door me heen stromen en dat ik deze moeiteloos weet om te zetten en te manifesteren in mijn eigen onderneming.

Ik ben financieel onafhankelijk, werken doe ik met drive en plezier, in mijn eigen levensonderhoud voorzien gaat moeiteloos ***omdat ik doe wat ik hier kwam doen.***

Dat ik mijn jarenlang ervaring met coachen, mensenkennis en creativiteit inzet om een bijdrage te leveren aan meer authenticiteit en verbinding zowel binnen het bedrijfsleven als voor individuen.

Dat ik gebruik maak van mijn achtergrond als native speaker Engels door teksten te vertalen voor ondernemers die zich breder willen oriënteren op de internationale markt.

Ik zie mezelf uitwisselen met anderen; uitwisselen van talenten en kwaliteiten in een bewegend en dynamisch groeiend netwerk. Dit netwerk biedt mij de mogelijkheid om dichtbij mijn eigen potentie en essentie te blijven en om gebieden waar ik minder feeling mee heb uit te besteden aan mensen die daarin eigen talent(en) hebben.

Een stralend, blij en vervuld mens kan veel betekenen voor zijn/ haar omgeving.

Helaas is de **huidige werkelijkheid** een heel ander verhaal:

Terwijl ik wel opdrachten aangeboden krijg en mensen mij om persoonlijke coaching vragen mag ik geen verdere stappen ondernemen omdat ik een Bijstandsuitkering ontvang. Ik moet eerst parttime werk vinden en dan pas kan ik mij aanmelden voor de BBZ regeling, die zo streng is geworden dat het nog de vraag is of ik aan alle vereisten voldoe. Ik solliciteer en onderneem acties om mezelf van werk te voorzien in het kwadraat. Maar omdat ik hoog opgeleid ben met een hele specifieke achtergrond qua werkervaring kom ik niet in aanmerking voor functies die ik makkelijk kan uitvoeren. Ik heb dan net niet de goede opleiding of werkervaring, ben te oud of er hebben er al 200 mensen met mij gesolliciteerd op dezelfde functie gesolliciteerd.

Daarbij komt ook het sobere feit dat ik als alleenstaande moeder werkzaamheden om mijn jongen kinderen heen moet plannen, ik heb geen partner die mij steunt en van een vaste financiële basis voorziet. Daarnaast heb ik een arbeidsbeperking wat inhoudt dat ik niet onder druk en in een stressvolle omgeving kan werken. Hierdoor worden mijn mogelijkheden binnen de huidige arbeidsmarkt nog beperkter.

Werken als zelfstandige, binnen mijn eigen onderneming zou mij meer ruimte geven om mijn energie op een voor mij gezonde wijze op peil te houden, om mijn tijd zelf in te plannen en mijn talenten dienstbaar te maken voor anderen.

Wat voor mij ook heel demotiverend werkt en mij doet twijfelen of ik me überhaupt aan moet melden voor de BBZ is dat alle inkomsten door de Gemeente ingehouden worden (of als je boven de bijstandsnorm uitkomt alles moet terug betalen) en dat ik alsnog van een minimum moet rond komen. Ik krijg juist vreugde dat ik iets zelf verdiend heb, dat geeft mij de

motivatie en enthousiasme om verder te klimmen en te herinvesteren, maar niet als ik kei hard werk en ik steeds opnieuw met lege handen kom te staan. Dan kan ik net zo goed "op de bank blijven zitten".

Dit Huidig moment

Momenteel voel ik me steeds verder afglijden in somberheid en uitzichtloosheid. In mij begint het kaarsje uit te doven terwijl er zoveel kwaliteiten en talenten klaar liggen om in te zetten voor een betere maatschappij. Ik kom overal tegen gesloten deuren aan, heb nu al 3 werk/leertrajecten gedaan om te bewijzen dat ik gemotiveerd ben en kom alsnog geen stap vooruit. Ik loop tegen bureaucratie en regels aan die mijn vrijheid beperken en mij dwingen iemand te zijn die ik niet ben en werk aan te nemen dat mij ziek maakt. Ik ben financieel afhankelijk van een systeem dat mij ketent als een vogel in een gesloten kooi die wel de schitterende vergezichten kan zien maar gevangen zit en futloos tegen de spijlen aanvliegt.

Wat ik graag zou willen:

Ik wil zo snel mogelijk mijn eigen onderneming kunnen starten zonder de druk dat ik eerst part-time werk moet zoeken. Ik wil daarin de vrijheid en ook het vertrouwen krijgen dat ik weet wat ik doe en ik bereidwillig ben. Naast coaching geven aan individuen en ondernemers wil ik ook freelance opdrachten aan kunnen nemen. Ik wil een gedeelte van mijn inkomsten kunnen behouden om in mijn bedrijf te investeren. Naarmate mijn inkomsten vorderen kan de uitkering steeds meer verlaagd worden, totdat het niet meer nodig is. Je creëert zo een win-win situatie: door in mij te investeren wordt ik financieel onafhankelijk en kan ik weer de samenleving optimaal dienen.

Ik wil het gevoel hebben dat ik mezelf kan zijn en dat het gewaardeerd wordt dat ik echt moeite doe om financieel onafhankelijk te worden, dat ik wel degelijk iets terug geef aan de maatschappij (in plaats van het oordeel te voelen dat ik een bijstandstrekker ben).

Wat ik wil meegeven aan mijn medemensen die de regels uitvoeren:

Er zijn zo veel mogelijkheden maar door vastgeroeste regels krijgen mensen geen toegang tot de eindeloze mogelijkheden die er zijn in het leven om te bloeien en gelukkig te zijn. Dit geldt niet alleen voor mensen met een uitkering maar ook voor de mensen die de regels moeten uitvoeren.

Een versoepeling van de regels en ook een afstemming, uitwisseling tussen werkzoekenden, werkgevers en gemeenten zou moeten plaatsvinden.

Geen afzonderlijke, macht houdende instanties maar *een samenwerking als geheel, om het geheel te steunen, te stimuleren en te dienen.*

Yvon Verschoor

Mijn droom is om te leven in het 'zijn', het "NU": meegaan met de stroom van wat zich aandient en kunnen participeren daar waar mogelijk en nodig is. Sommige mensen vinden dit zweverig klinken. Een praktische vertaling is als je jezelf afvraagt: 'Word ik blij met wat ik doe en wordt een ander er blij van?' Wat als er geen geld gemoeid is met wat ik nu doe, zou ik dan dit werk nog doen?' Ik geloof dat als we allemaal deze vraag gesteld krijgen en mogen doen wat je hart je ingeeft, er een grote kans is dat veel mensen stoppen met hun huidige werk om iets anders te gaan doen. Waar ik blij van word is het werken met klanken en mensen. Klank brengt je dicht bij jezelf, werkt direct op gevoel en lichaam, brengt verandering voort. De trillingen zetten iets in beweging. Daardoor kan iemand bijvoorbeeld inzichten krijgen, maar ook letterlijk in actie komen op een levensgebied waar eerst geen voortgang in zat.

Als klankmasseur werk ik zowel met een gong en klankschalen als mijn eigen stem. Het is energetisch werk, maar soms vloeien daar ook gesprekken uit voort. Dat maakt mij trouwens geen coach. Mijn benadering is op basis van gelijkwaardigheid. Dus het maakt niet uit of ik met Maxima of de buurvrouw werk. Het is echt een uitwisseling. Ik ben ook geen therapeut. Ik ben ik en heb kwaliteiten die ik mag inzetten. Dit benut ik door mensen te ondersteunen – een soort bedding te geven – waarbij geldt 'alles mag, alles is goed'.

Er komen allerlei soorten mensen naar mijn praktijk. Vaak zijn het mensen die met hun bewustzijn bezig zijn en daar iets mee willen doen. Bijvoorbeeld als iemand terminaal is of meer levensvreugde wil ervaren. Uiteindelijk kan ik alleen maar iets aanreiken wanneer de ander bereid is om te horen. Klank gaat daarbij door alle pantsers heen zodat iemand makkelijker kan openen en meer in contact komt met zijn/haar lichaamswijsheid.

Het liefst zou ik mijn droom achterna gaan door de wereld te 'beklanken'; om meer mensen te laten kennis maken met mijn klankmassages. Voor het meer bekendheid krijgen zijn dan wel een goede website, folders en andere marketingactiviteiten nodig. In mijn droom is er een mogelijkheid om dit te realiseren, bijvoorbeeld door ondersteuning van de gemeente. Wat betreft meer mogelijk maken mag de gemeente van mij ook meer 'menselijk' worden: zien hoeveel potentieel er in een ieder zit, dit erkennen en aanmoedigen daar iets mee te gaan doen. En het zou helemaal mooi zijn als er

een basisinkomen komt. Zorgeloos leven met een financiële basis. Ik ben ervan overtuigd dat mensen dan beter gaan nadenken over wat ze willen en gaan onderzoeken wat bij hen past. Dan kom je in beweging om dat te doen wat je graag wilt. En dan bedoel ik overigens iets anders dan vissen of gamen: een bijdrage leveren aan de samenleving die vervullend is en aansluit bij ieders kwaliteiten. Een echt vangnet maakt dat ik mijn activiteiten kan uitbreiden. Op dit moment is niet betaald werk (vrijwilligerswerk) ondergewaardeerd. Als ik wat meer financiële armslag krijg ga ik meer vrijwilligerswerk doen. Zo denk ik er al een tijdje over om bij het hospice te gaan werken: een taak in het belang van de gemeenschap waarbij het werken in een team me aanspreekt vanwege de sociale contacten. Nu kan dit niet doen want ik moet bereikbaar zijn om geld te verdienen. Mijn financiële situatie is zo dat ik heel weinig inkomsten heb. Daarom ben ik ook dankbaar voor mijn lage lasten. Maar ik kan niets extra's doen. Ik kan regelmatig niet alle vaste lasten betalen en kan soms zelfs geen toiletpapier kopen. Zodra ik me zorgen ga maken of ik het einde van de maand financieel wel haal gaan mijn armen op slot en die heb ik nu juist nodig voor mijn werk. Dus laat ik deze zorgelijke gedachten zoveel mogelijk los. Gelukkig red ik het iedere keer weer net omdat mensen in mijn omgeving mij steunen. Wat dat betreft speelt de gunfactor een grote rol. Uiteindelijk kom ik toch altijd wat tekort, terwijl het juist nodig is meer te investeren in mijn bedrijf. Waarom ik geen bijstandsuitkering aanvraag? Omdat ik dan mijn bedrijf moet opzeggen en verplicht ben te solliciteren. Op mijn 56-ste, in de huidige economische situatie, weer een baan zoeken zie ik niet zitten. Bovendien kan ik dan niet meer doen wat

ik het liefste doe, moet ik me voegen naar allerlei regels en gaat iemand die mij niet kent mij vertellen wat ik moet gaan doen.

Ik wil geen werk waar ik ongelukkig van word. Dat maakt me ziek en ik geloof dat dit ook zo is voor anderen. Ik wil werk wat bij mij past, waar ik blij van word. Als ik goed in mijn vel zit werkt dat namelijk ook door naar mijn familie, vrienden en bekenden.

Ik ben mijn hele leven al zelfstandige geweest, alleen de laatste paar jaren is het steeds lastiger geworden. De BBZ ervaar ik ook niet als vangnet: iedere onderneming heeft drie jaar nodig wil deze een goede kans van slagen hebben, maar bij mij werd de kraan al na anderhalf jaar al dicht gedraaid.

Mijn wens is:

Dat ieder mens vrijheid krijgt in de zin van stukje financiële ondersteuning, waardoor er meer beweging kan komen om te doen waar een ieder blij van wordt en zo zijn/haar unieke bijdrage kan leveren aan deze wereld.

Aanvulling;

Al een aantal jaren ben ik wekelijks bij mijn moeder en haar man om schoon te maken en boodschappen te doen. Zij hebben steeds meer zorg nodig. Vanaf november 2014 is de man van mijn moeder steeds zieker geworden. In december was zijn pijn zo groot, dat hij niet langer voor mijn dementerende moeder kon zorgen en ik een crisisopname moest regelen in een verzorgingstehuis. Aanvankelijk ging het om een tijdelijk opname totdat Wim weer beter zou zijn. In december heb ik met Wim regelmatig de huisarts en het ziekenhuis bezocht. Het bleek dat zijn tenen aan het afsterven waren en inmiddels ligt hij vanaf 29 december 2014 in het ziekenhuis. Na een mislukte bypass operatie hebben ze uiteindelijk zijn been moeten amputeren. Inmiddels is bekend dat hij eind maart aan een doorligwond geopereerd wordt en daarna voor revalidatie naar Apeldoorn gaat. Dit kan nog maanden in beslag nemen. Mijn moeder heeft dit als traumatisch ervaren en ze glijdt helaas verder af en ik ben bijna dagelijks bij haar om haar gerust te stellen en onder andere mee te nemen naar haar man. Ze woont in Lochem op de 'Tusselerhof' en inmiddels is ook bekend dat ze uiteindelijk naar de gesloten afdeling moet. Daar is echter nog geen plaats. Vanuit de Tusselerhof is ook aangegeven dat mijn moeder eigenlijk constante begeleiding nodig heeft die ze op dit moment nog niet kunnen bieden. Ze willen mij ontlasten, omdat dit ook een te zware taak is, maar weten nog niet hoe. Op 9 april hebben we een bijeenkomst op Tusselerhof om te kijken wat hier aan gedaan kan worden. Het is ook een heel mooie taak om deze begeleiding te geven. Dit kan je maar één keer in je leven doen. De maatschappij wil ook dat we meer voor elkaar zorgen en participeren en ik doe dit met liefde voor mijn moeder en haar man. Vanaf dat moment heb ik ook minder klanten/klankers gekregen. Mijn energie was immers ergens anders gewent. Namelijk bij mijn moeder en haar man.

Noodgedwongen ben ik daarom op 29 januari gaan aankloppen bij de gemeente. We hebben gekeken naar BBZ, maar dat is volgens de wet niet levensvatbaar. Hoewel het voor mij altijd gewerkt heeft. WMO kan ook niets doen, omdat mijn moeder is opgenomen, alhoewel er niet voldoende zorg geboden kan worden. IOAZ vind ik zelf heel schrijnend, want ik heb mijn hele leven lang mijn eigen broek opgehouden en een aantal jaren gewerkt voor 'een baas' en gezien mijn leeftijd, 2 mei 1958, dacht ik hiervoor in aanmerking te komen. Echter, ik heb 3 maanden een WW-uitkering gehad. Deze maanden heb ik toen gebruikt om een ondernemingsplan te schrijven en een BBZ aan te vragen. Helaas, dan val je dus buiten de boot. Er bleef dus niets anders over dan de nieuwe participatiewet... en ik participeer me een rotje...

Momenteel zit ik in het vier weken programma van de bijstand en verwacht dat begin april af te ronden. Ik hoop dat Het Plein en de coaches flexibel zullen zijn met mijn wensen. Mijn hele leven ben ik zelfstandig geweest en wil zoveel mogelijk meebewegen op wat er zich aandient. Dit heeft altijd goed gewerkt. Op de juiste plaats en de juiste tijd. Daarvoor heb je een mate van vrijheid nodig en dat is ook belangrijk voor me. Ik wil heel graag een bijdrage leveren aan een betere wereld en die begint bij mezelf... en bij jou...

“Vervlogen dromen”

Al mijn hele leven ging ik graag met kinderen om. Ik had een lange schoolweg met de bus, waar ik de jongere kinderen al onder mijn hoede nam. Van daaruit volgde logischerwijze mijn opleiding tot (vrije school) kleuterleidster. Na mijn studie kreeg ik de leiding over een eigen groep. Helaas volgden al snel problemen met mijn gezondheid (Pfeiffer) waarna ik het gevoel had niet meer voldoende in mijn kracht te kunnen staan. Voor mij de reden om na vijf jaar met het werk als kleuterleidster te stoppen en te kijken naar andere mogelijkheden. Mijn weg bracht me voor een studie (euritmie) van Duitsland naar Nederland. Deze heb ik helaas maar voor een klein deel kunnen volgen, want ook hier kwam ik aan de grenzen van mijn belastbaarheid.

Inmiddels had ik wel de vader van mijn kinderen leren kennen, wat maakte dat ik in Nederland bleef. Ons werden twee kinderen geschonken, maar helaas geen lang leven samen. In december 2001 kwam ik met mijn kinderen naar Zutphen. Sinds die tijd had ik een uitkering van de gemeente. Er was nog meerdere jaren een latrelatie met de vader van de kinderen. In de eerste jaren stond de zorg voor de kinderen voorop. Later begon ik met kleine stappen langzaam aan weer wat meer naar buiten te treden. Dit mede omdat daar vanuit de uitkerende instantie naar werd gestreefd. Ik vond vrijwilligerswerk bij “Het Spitaaltje”, de kinderspeelruimte van het ziekenhuis, en ik hielp op de school van mijn kinderen bij de handwerklessen. Twee plekken waar ik mijn ervaringen met kinderen en mijn overige vaardigheden kon inbrengen. Dit was te overzien en gaf mij veel voldoening. Maar na een tijd werd er vanuit Het Plein om meer actie gevraagd, ik moest toch echt op zoek naar een betaalde baan. Heel lang had ik geen idee welke kant ik op moest en kon. Omdat ik al sinds mijn 20e te kampen heb met een (fysisch-emotionele) klachten die mij in sociale contacten, studies en werksituaties parten speelt, was dit voor mij geen gemakkelijk punt.

Naast de vraag van Het Plein wat voor mij een hoge druk opleverde, speelden toen nog meerdere andere dingen zoals het verbreken van de latrelatie met de vader, en belandde ik in een situatie die mij de bodem onder de voeten wegsloeg. Door stress en onzekerheid van alle kanten kwam ik fysisch en psychisch helemaal in de knel te zitten. Er ontstond een multimodulair struma in de linker schildklier en de ademhaling werd dermate gehinderd dat er verstikkingsangst ontstond. Ik kreeg een voetblessure waardoor ik maandenlang alleen met veel pijn kon lopen. Die is nog steeds dagelijks te voelen en daardoor worden mijn mogelijkheden ingeperkt.

Ondanks alle obstakels is het mij uiteindelijk toch gelukt om werk te vinden waar ik mijzelf en mijn vaardigheden kan inbrengen: het werk als gastouder. Het was niet gemakkelijk om hiervoor toestemming te krijgen, maar uiteindelijk lukte het toch. In mei 2012 startte ik mijn eigen bedrijf als gastouder met hulp van de BBZ. Mijn werk als gastouder bod mij veel voldoening. Ik kon hierin veel van mijn ervaringen in de omgang met kinderen en van mijn overige vaardigheden inbrengen. De kinderen kwamen graag bij mij en van de ouders kreeg ik veel positieve reacties.

Helaas is door de economische situatie op dit moment minder vraag naar kinderopvang. Ook raakte ik kinderen kwijt omdat de werkomstandigheden van de ouders veranderden waardoor er geen opvang meer nodig was. Dit maakt dat het ook na 2,5 jaar nog niet was gelukt er een winstgevende onderneming van te kunnen maken. (Winstgevend in de zin van voldoende inkomen om er zelfstandig van te kunnen leven. De winst voor de opvangkinderen, hun ouders en voor mijzelf was er zeer zeker!) Daardoor kwam ik in een

situatie waar de BBZ niet werd verlengd, waardoor ik teugviel op de WWB. Helaas lijkt een voortzetting van mijn werkzaamheden hierdoor niet meer mogelijk: de wet bepaalt dat je als ontvanger van een WWB-uitkering geen werkzaamheden als zelfstandige mag verrichten. Dit betekent dat mijn droom als een zeepbel in de lucht uiteenspatte. Ik belandde in de harde realiteit van regels en wetten. Al zijn er veel mensen die mijn verhaal zien, begrijpen en aan mijn kant staan, zij konden de regels niet veranderen.

In de praktijk hield dit in dat ik mijn opvangkinderen en de kinderen die binnenkort bij mij zouden beginnen, weg moest sturen. Omdat dit niet van de ene op de andere dag kan, kreeg ik de ruimte om het alsnog goed af te ronden terwijl ik al in de WWB zat. Pas achteraf kwam ik erachter dat ik daardoor verlies leed, omdat de inkomsten wel werden gekort op mijn uitkering, terwijl er geen rekening werd gehouden met de onkosten en uitgaven. En ik moet weer op zoek naar een andere baan. Terug in de onzekerheid van wat er gaat komen en wat er überhaupt mogelijk is. En of ik hier iets van mijn vaardigheden kan inbrengen.

Aanhang reactie ouders:

Onze dochter heeft bijna 3 maanden genoten van opvang bij Eva van der Raaf. Het was erg lastig voor ons om een goede, lieve en betrouwbare gastouder te vinden in verband met de weinige uren per dag dat wij opvang nodig hebben. Eva belde ons enthousiast en al gauw volgde er een afspraak. De opvang is altijd goed verlopen en onze dochter lieten we achter met een glimlach en haalden we op met een glimlach. Wij vinden het dan ook jammer dat Eva gedwongen moest stoppen met dit werk. De zoektocht naar vervanging was niet bepaald makkelijk. Wij kijken terug op een fijne periode en hopen dat er in de toekomst meer kansen komen voor mensen zoals Eva. (M&M)

Onze dochter ging 1,5 jaar één dag in de week naar gastouder Eva. We waren blij met de aandacht die onze dochter kreeg. Eva probeerde zo goed mogelijk aan te sluiten aan het ritme en de wensen van ons dochttertje. Veel spelen, zowel binnen en buiten, hoorden daarbij. Eva kenmerkte zich als rustig en zorgvuldig persoon. Wij ervoeren dat als heel prettig. Ook was er altijd tijd om de dag door te spreken. Het was fijn dat Eva zo transparant was, want je geeft de zorg van je kindje niet zomaar aan iemand uit handen! (L&A)

Eva was een fijne gastouder. Onze dochter ging 2,5 jaar iedere week naar Eva en het beviel ons en onze dochter erg goed. Ze keek er altijd naar uit, om weer naar Eva te gaan. Bij mooi weer gingen ze wandelen of buiten spelen, maar ook binnen was er voldoende leuk speelgoed. Eva stond altijd voor ons klaar en was betrouwbaar en flexibel. Een echte aanrader! (N.v.O.)

